

A studio Rubín

Smrtholka

autor: Dagmar Fričová podle stejnojmenného románu Lucie Faulerové

režie: Lucie Ferenzová

dramaturgie: Anita Krausová, Dagmar Fričová

výprava: Jana Hauskrechtová

hudba: Markéta Ptáčnicková

hrají: Anita Krausová, Martina Jindrová,
Petr Reif

premiéra: 30. září 2021 v A studiu Rubín

poděkování: Lucii Faulerové za vstřícné svolení k inscenování
Smrtholky. Pavle Stránské za líčení.

Lucie Faulerová

Vystudovala bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, v rámci své doktorské práce se zabývala fenoménem „nespolehlivého vypravěče“. Od roku 2014 působí jako redaktorka literárního časopisu *Aluze*. Spolupracuje s Kateřinou Šedou, je např. spoluautorkou knihy *Brnox*, která získala Magnesii Literu. V roce 2017 jí vyšel debutový román *Lapači prachu*. V roce 2021 získala Cenu Evropské unie za literaturu za román *Smrtholka*.

Sebevraždy u nás tvoří cca 1,4 % celkového počtu úmrtí. V České republice se ročně stane kolem 1500 dokonaných sebevražd. Sebevražda je definována jako vědomé a záměrné ukončení vlastního života. Obvykle je reakcí na tíživou životní situaci, se kterou si dotyčný neví rady. Bývá také spojována se ztrátou smyslu života. V příčinách úmrtí má sebevražda své specifické místo. Pro pozůstalé jde o nejobtížněji zvládnutelnou formu úmrtí. Zpráva o smrti blízkého je pro rodinu emocionálně devastující. Pocity hněvu a viny, které se objevují i u jiných typů ztrát, v případě sebevraždy nabývají na intenzitě. Kromě pocitů viny a hněvu pozůstalí zažívají také pocit studu nebo mohou být událostí extrémně traumatizováni, což jejich truchlení značně komplikuje. Navíc je sebevražda v naší společnosti vysoce tabuizované téma a ani v rámci rodiny, kterou tato tragédie zasáhla, se o ní nakonec příliš nemluví.

• luctus.cz

Když se sebevrahům dostane včasné pomoci, je prej možný je od sebevraždy odvrátit a dostat zpátky na stranu života. A prej někdy stačí jen říct „prosím tě, nedělej to“.

Odhaduje se, že každou sebevraždou je zasaženo nejmíň šest dalších osob. Je na to graf, soustředný pásy, vypadá to jak pruhovaná pizza nebo koláč, říká se mu kontinuum přežití. Pruhy od kraje znázorňují ty nejmíň zasažené až po ty nejvíc v centru, v samém středu se dá domyslet černá tečka představující toho, kdo upek tenhle koláč.

• Lucie Faulerová, Smrtholka

Morana či **Smrtka** je figurína, často chápána jako zpodobnění smrti či zimy, která je upalována, topena či zakopávána při západoslovanských jarních lidových obřadech vynášení smrti a vítání jara. Jméno této figuríny má řadu variant. Část z nich souvisí se slovem smrt jako české Smrt, Smrtholka, Smrtolka, Smrtka nebo hornolužické Smjerć. Ostatní vychází z praslovanských kořenů *mrěti a *morъ*, které též souvisí se smrtí, jedná se o jména jako Mořena, Mařena, Mařana, Morana, Morena, Mara nebo polské Marzana. V Česku jsou tato jména užívána spíše na Moravě. V lidové kultuře vzhledem k podobnosti jmen splynula Morana také s některými křesťanskými postavami jako Panna Maria, svatá Markéta a svatá Marina. V rozporu s původním významem se tak v písních objevily výrazy jako „Mařena překrásná“ nebo „klíčnice z nebe“, z nichž druhý je titulem právě svaté Mariny. Figurína jménem Mara či Morena, nazývaná ale též Čert, Děd a nejčastěji Věďma („čarodějnice“) byla ničena i při východoslovanských oslavách letního slunovratu. Rituál vynášení smrti lze také spojit s pálením figury čarodějnice, který byl prováděn na první neděli postní v Belgii, Německu a jiných německy mluvících zemích. Podle Čeňka Zírta je vynášení smrti nejstarším českým lidovým jarním obřadem. Je doložen již v církevních záповědích z roku 1366 a 1384 a řadou dalších dokladů až do 19. století, kdy zvyk začal mizet a zároveň se stal předmětem výzkumu etnografie. V Česku na počátku 20. století byl zvyk již na mnoha místech zaniklý. Probíhá či probíhal během postních nedělí, především na pátou zvanou též smrtná.

• [wikipedia.cz](https://www.wikipedia.cz)

Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?
Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?
Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?

He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors
He'll open doors

Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?
Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?

These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors
These open doors

Why does my heart feel so bad?
Why does my soul feel so bad?

• Moby, Why does my heart feel so bad?

Nemám žádnou životní filosofii, v níž bych se mohl pohybovat jako pták ve vzduchu nebo ryba ve vodě. Vše, co mám, je souboj, souboj, jenž probíhá v každé chvíli mého života mezi falešnými útěchami, které pouze zvětšují bezmoc a prohlubují mé zoufalství, a pravdivými útěchami, které mě vedou k dočasnému vysvobození. Snad bych měl říci: pravdivou útěchou, poněvadž pro mě přísně vzato existuje pouze jedna skutečná útěcha: ta která mi dává na vědomí, že jsem svobodný člověk, nedotknutelný jedinec, v rámci svých hranic suverénní osoba.

Ale svoboda začíná otroctvím a suverenita závislostí.

Nejjistějším znamením mé nesvobody je můj strach žít.

Definitivním znamením mé svobody je skutečnost, že strach ustoupí a přenechá místo vyrovnané radosti z nezávislosti. Zdá se, že potřebuji závislost k tomu, abych nakonec mohl získat útěchu, že jsem svobodný člověk a že je to určitě pravda. Ve světle svých činů si všímám, že celý život má zjevně za cíl věšet mi na krk mlýnské kameny. To, co by mi mohlo dát svobodu, mi místo chleba dává otroctví a mlýnské kameny.

Různí lidé mají různé plány. Mě například můj talent zotročuje do té míry, že se ho neodvažuji využívat ze strachu, že jsem o něj přišel. Dále se ze mě stává takový otrok mého jména, že se z obav, že je poškodím, stěží odvážím napsat jediný řádek. A když se nakonec dostaví deprese, stanu se i jejím otrokem. Mou nejvyšší snahou je udržet si ji, mou největší touhou je cítit, že moje jediná cena spočívala v tom, co jsem myslím ztratil: ve schopnosti vykresat ze svého zoufalství, znechucení a slabosti krásu. S hořkým potěšením se chci dívat, jak se moje domy řítí a mění v ruiny a mě samého zahaluje zapomnění. Deprese – má však sedm skříněk a v té sedmé leží nůž, břitva, jed, hluboké jezero, a skok z velké výšky. Nakonec se stanu otrokem všech těchto nástrojů smrti. Následují mě jako psi a jako pes následuji

já je. A jako bych chápal, že jediným důkazem lidské svobody je sebevražda.

• **Stig Dagerman, Naše potřeba útěchy je neukojitelná**

A chtěla jsem se jich zeptat, jestli slyšeli o lidech kmene Bajau, který žijou někde mezi malýma tichomořským ostrůvkama, nemaj žádněj stálej domov, protože pořád plujou na lodkách, kde tráví většinu života, a neznaj nic jinýho než lovení ryb, a ke všemu jsou negramotný, ani nedokážou určit svůj vlastní věk, neznaj peníze — žádnou měnu, skoro nepřijdou do kontaktu s civilizací, a jen se potápěj a lověj ryby, a podle fotografa, co se mezi ně dostal, lidi kmene Bajau žijou v ráji a vypadaj, že jim nic nechybí.

Ale nezeptala jsem se jich.

• **Lucie Faulerová, Smrtholka**

Vždycky budeš mít pravdu, protože už nepromluvíš. Po pravdě řečeno mluvíš stále, prostřednictvím těch, kteří tě, tak jako já, křísí a kladou ti otázky. Slyšíme tvé odpovědi a obdivujeme se jejich moudrosti. Pokud se ale tvé rady v konfrontaci s fakty ukážou mylné, viníme se z jejich špatné interpretace. Tobě patří pravda, nám chyby.

• **Édouard Levé, Sebevražda**

sezona 54

Závislosti

2021/2022

www.astudiorubin.cz
Malostranské nám. 9, Praha 1

grafické zpracování programu: Alexandra Šliková

fotografie: Lenka Glisníková

redakce programu: Dagmar Fričová, Lucie Ferenzová

produkce: Barbora Kunstovná, Johana Kolomazníková,
Kristýna Milaberská

propagace: Pavla Umlaufová

technika: David Oupor, Matěj Kubíček

Státní fond kultury ČR

Náš
REGION

MINISTERSTVO
KULTURY

Za podpory HMP částkou 1800000 Kč.

Inscenace vznikla v koprodukcí divadla
Kolonie z.s. a A studia Rubín